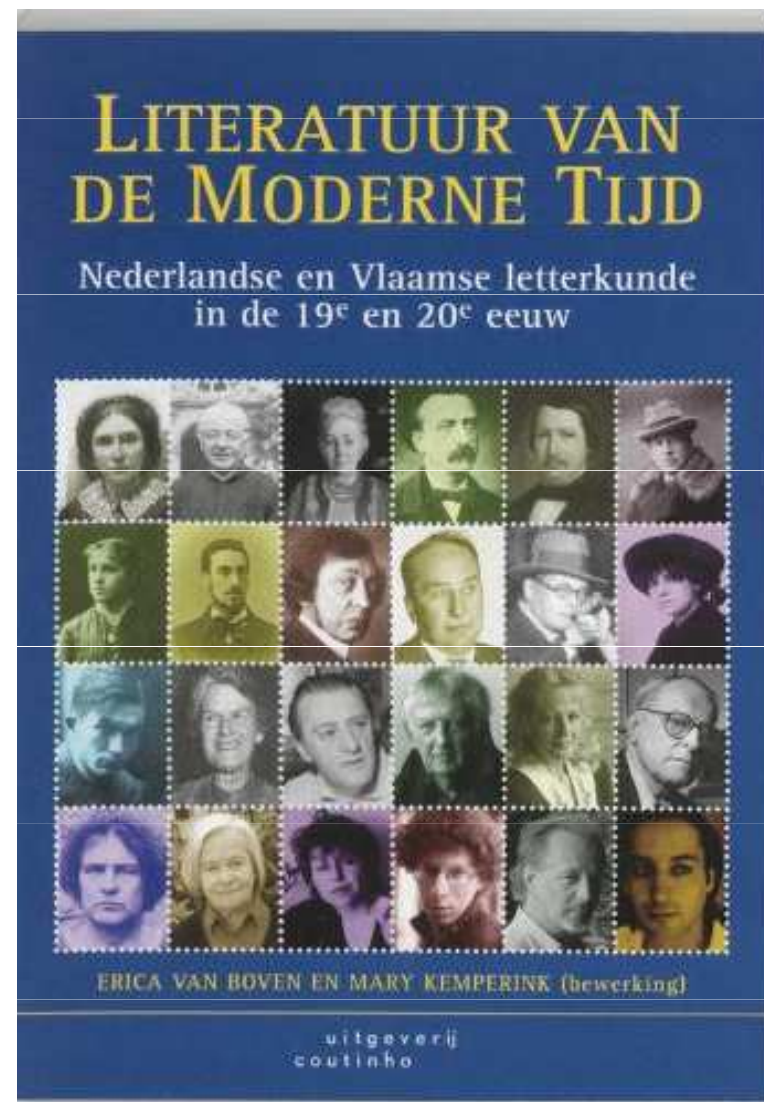
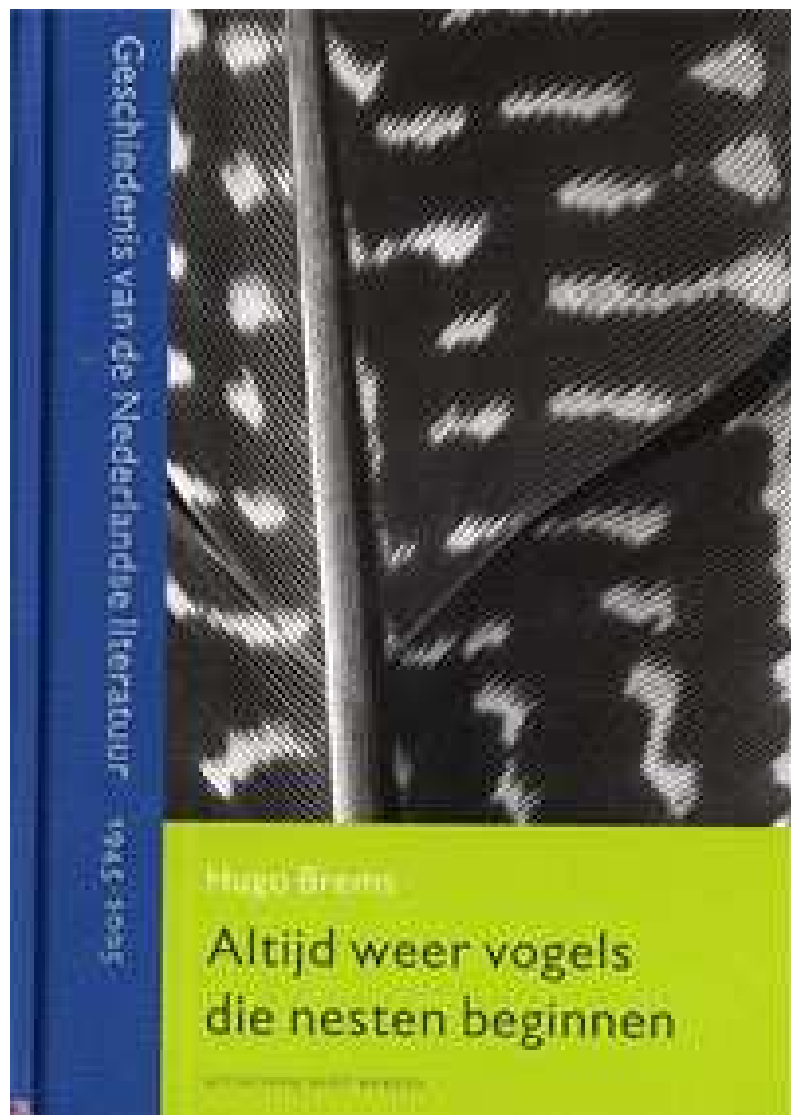

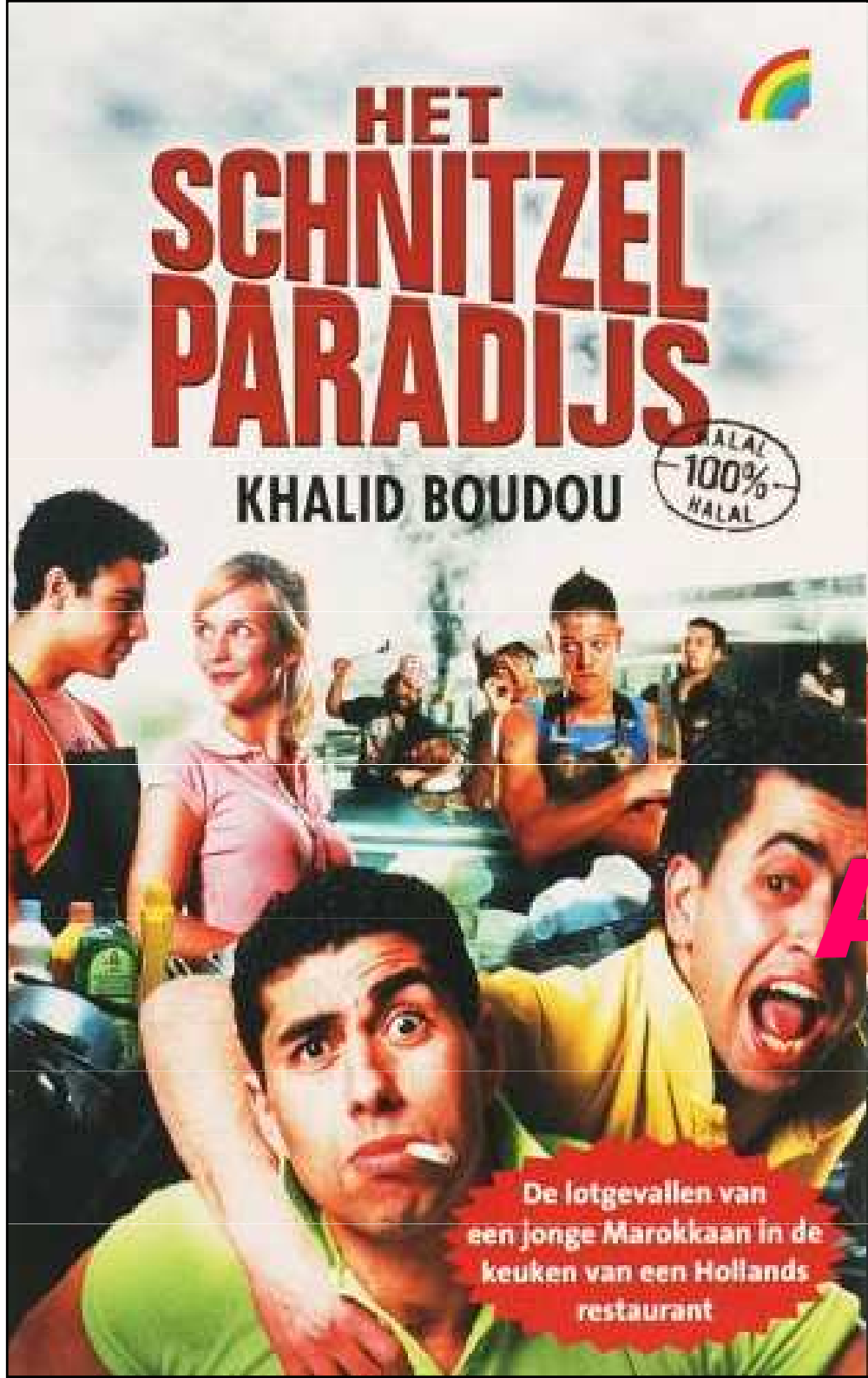
Hedendaagse literatuur 3

Multicultureel proza

Overzicht

1. Allochtonenliteratuur?
2. Literatuur in de multiculturele samenleving
3. *Paravion (vs) Een verhaal uit de stad Damsko*
4. Conclusie

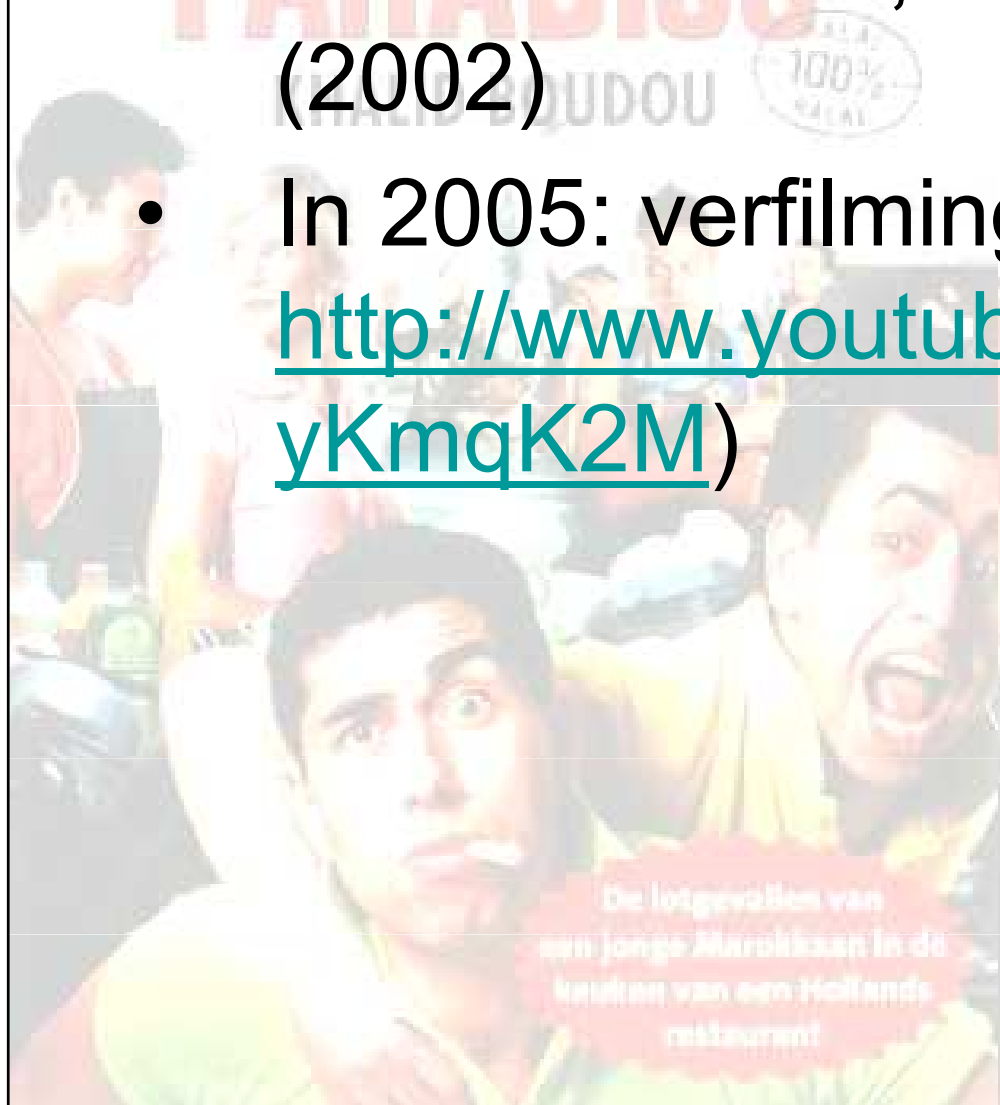

Allochtonen- literatuur?

Inleiding

Inleiding

- Khalid Boudou, *Het Schnitzelparadijs* (2002)
- In 2005: verfilming (trailer: <http://www.youtube.com/watch?v=WnpSyKmqK2M>)

Tendensen

~ De lezer als consument
/het boek als product

~ Autobiografisch karakter

~ Multiculti

The image shows the cover of the book 'HET SCHNITZEL PARADIJS' by M. El Aghaj. The title is written in large, bold, red letters at the top. Below the title, there is a photograph of a busy restaurant kitchen with several people working. In the foreground, a young man with a surprised expression is looking towards the camera. A red speech bubble at the bottom of the cover contains the text: 'De lotgevallen van een jonge Marokkaan in de keuken van een Hollands restaurant'.

De lotgevallen van
een jonge Marokkaan in de
keuken van een Hollands
restaurant

Migrantenliteratuur?

“Er is een nieuwe literaire stroming ontstaan de afgelopen vijf jaar. Ze is niet helemaal Marokkaans, ze is niet helemaal Nederlands. Ze is ook niet iets daartussenin, dat zou te makkelijk zijn. Nee, ze is een *handeling*. Wat bedoel ik daarmee? Voor het eerst in de Nederlandse literatuurgeschiedenis grijpt een tweede generatie migranten massaal naar de pen en schrijft haar verhalen op. Dit is geen wonder, het gebeurt overal op deze wereld. (Benali 2000:12 – naar Brems 2006:667)

De lotgevallen van
van jonge Marokkaans in de
kanten van een Hollands
restaurant

Allochtone literatuur?

- “Migrantenliteratuur”
- “Alloctonenliteratuur” / “allochtone schrijver”
- Opmerking: veel meer zg. “allochtone schrijvers” in **Nederland** dan in **Vlaanderen!**

De lotgevallen van
een jonge Marokkaan in de
keuken van een Hollands
restaurant

Allochtone literatuur?

De lotgevallen van
een jonge Marokkaan in de
keuken van een Hollands
restaurant

Allochtone literatuur?

Als ik de meeste critici mag geloven, dan ben ik een Marokkaanse schrijver. Maar ik geloof de meeste critici niet. Volgens andere, welwillende mensen ben ik een Marokkaans-Nederlandse schrijver. Deze aanduiding klinkt echter ongemakkelijk. Zij loopt tegelijkertijd op muil en klomp - en dat loopt verdomd moeilijk. Dan heb je nog de voorzichtige mensen met een hang naar volledigheid (die zijn in de minderheid), voor wie ik de titel N.S.M.A.N.N. (Nederlandse schrijver van Marokkaanse Afkomst met Nederlandse Nationaliteit) heb verzonnen. Dit is, maatschappelijk gezien, de enige juiste aanduiding, maar je maakt er geen vrienden mee. Het klinkt als een zeldzame ziekte. Het N.S.M.A.N.N.-syndroom. Je komt er de kroeg niet mee in. (Hafid Bouazza, Een beer in bontjas, blz. 9/10; <http://www.schrijversinfo.nl/bouazzahafid.html>)

van jonge Marokkaan in de
kanten van een Hollands
restaurant

Allochtone literatuur?

- “Migrantenliteratuur”
- “Alloctonenliteratuur” / “allochtone schrijver”
 - ~ exotisme
 - ~ engagement

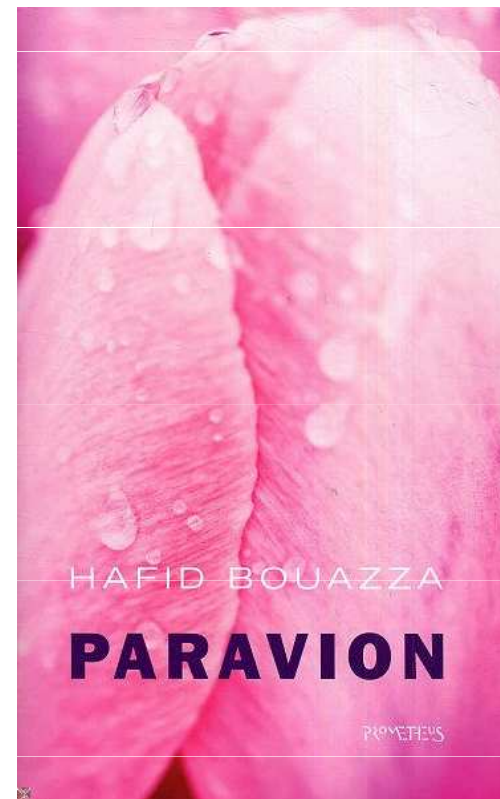
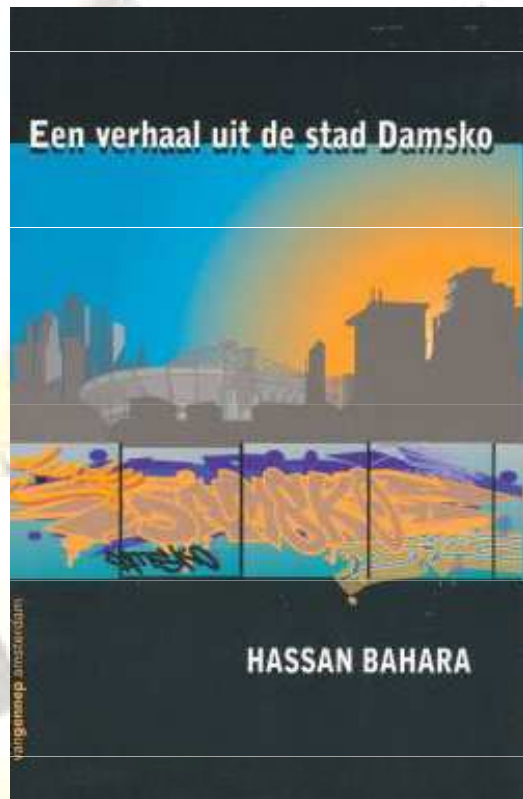

De lotgevallen van
een jonge Marokkaan in de
keuken van een Hollands
restaurant

Allochtone literatuur?

Bijvoorbeeld:

Hassan Bahara (vs) Hafid Bouazza (=>)

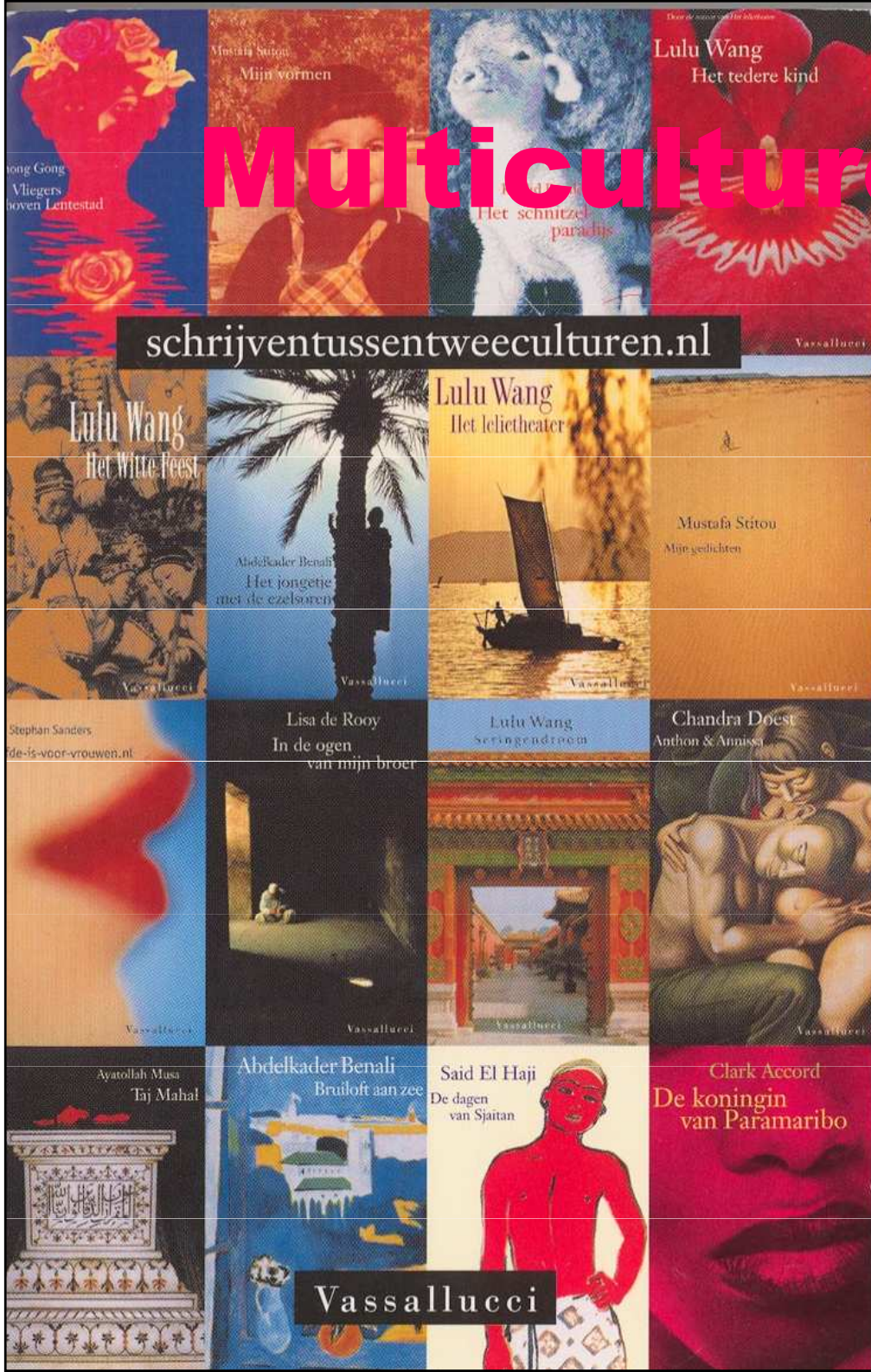

Allochtone literatuur

“Natuurlijk kan men auteurs nooit groeperen op basis van hun achtergrond, etniciteit of land van geboorte. Aan de andere kant kan het ook geen kwaad van tijd tot tijd de situatie onder de loep te nemen, om te zien in hoeverre nieuwe ontwikkelingen binnen de literatuur meer zijn dan alleen een trend, hype of een door marketeers bedacht genre. Het wordt tijd om de balans op te maken, en daarna verder te gaan – zonder labels, zonder stempels, zonder onderscheid.”

De lotgevallen van
van jonge Marokkaan in de
keuken van een Hollands
restaurant

Multiculturele literatuur?

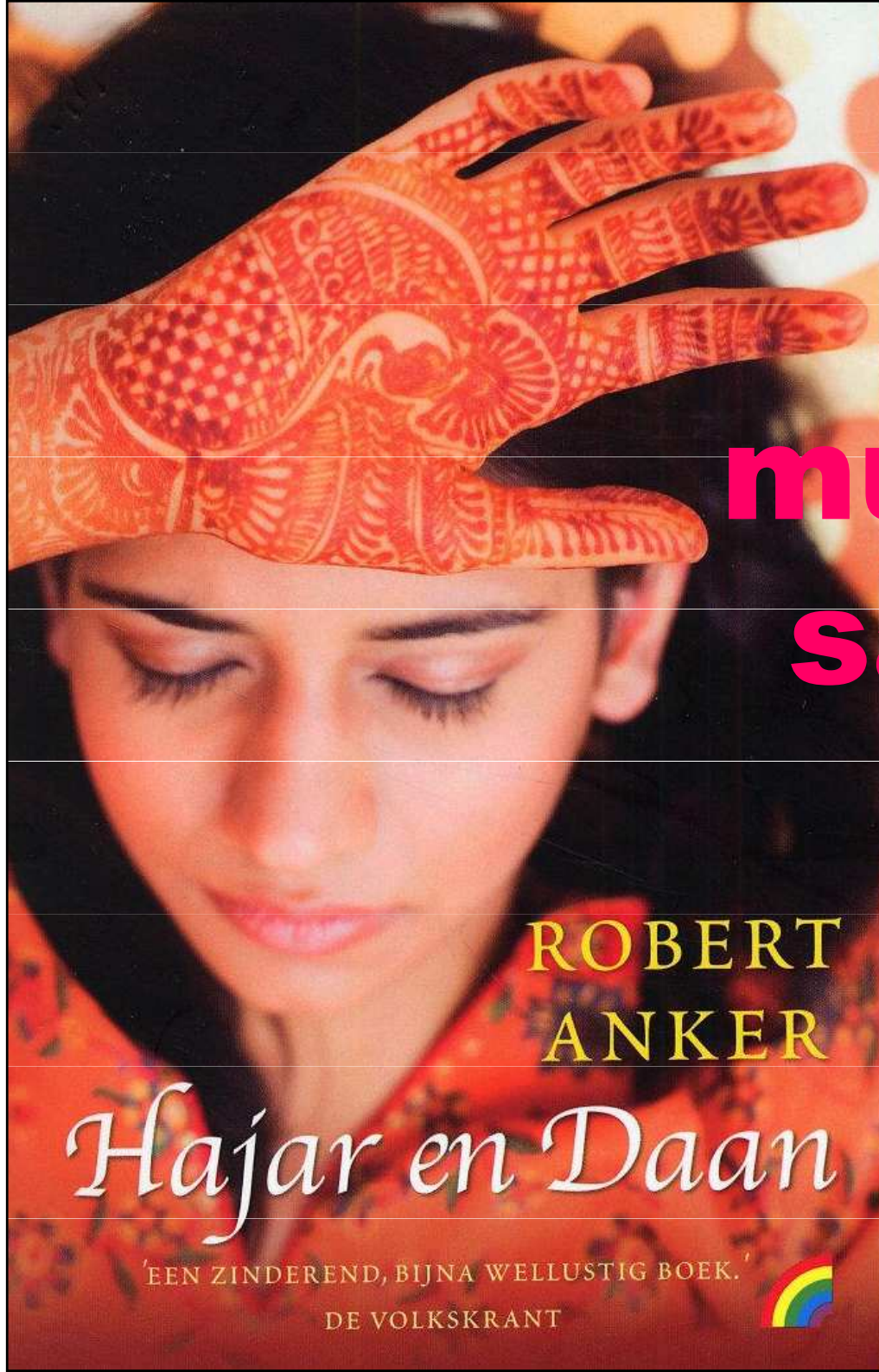

Allochtone literatuur?

- “Migrantenliteratuur”
- “Alloctonenliteratuur” / “allochtone schrijver”
- Multiculturele literatuur
- Interculturele literatuur

De lotgevallen van
een jonge Marokkaan in de
keuken van een Hollands
restaurant

ROBERT
ANKER

Hajar en Daan

'EEN ZINDEREND, BIJNA WELLUSTIG BOEK.'

DE VOLKSKRANT

Literatuur in de multiculturele samenleving

De langverwachte

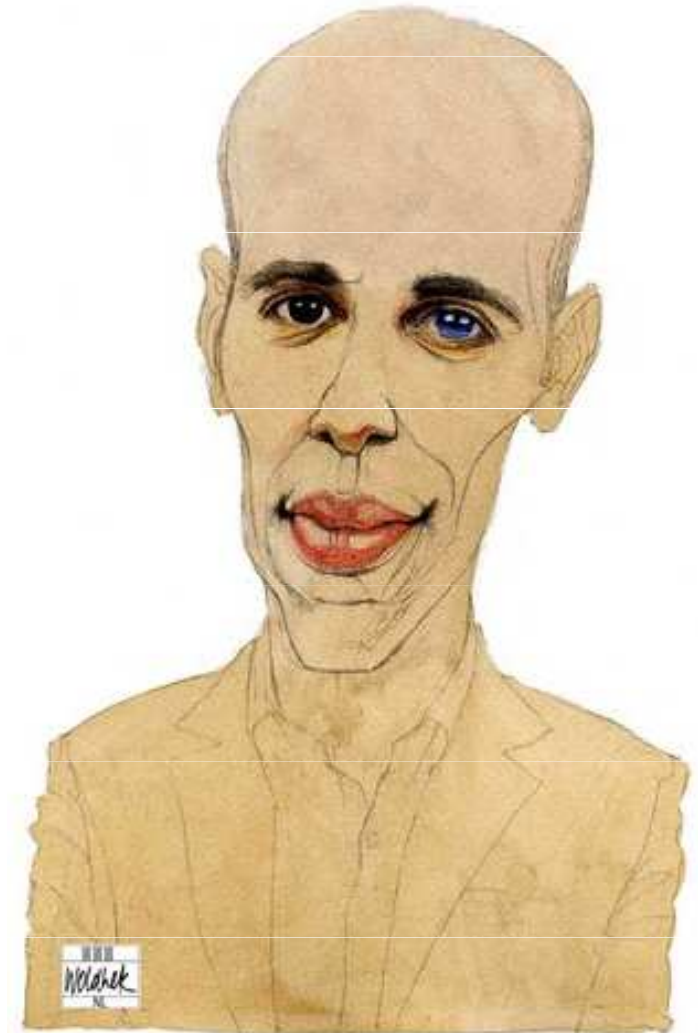
Abdelkader Benali

'Een mooie, sfeervolle familieroman. Benali scoort op alle fronten'. - AD

UMKO

Abdelkader Benali

- °1975, Marokko
- Romans
- Toneel
- *De langverwachte* (2002)

Een mooie, sfeervolle familieroman.

UW

Over *De langverwachte*

De roman speelt zich af “in het multiculturele Rotterdam, dat door middel van een wirwar van verhalen, anekdotes, voorvallen en herinneringen van en rond de familie Ajoeb wordt opgeroepen. En ook hier weer speelt het wonderlijke een bijzondere rol, al was het maar omdat de hele roman verteld wordt door het nog ongebooren kind van Mehdi Ajoeb en diens Nederlandse vriendin Diana” (Brems 2006:677)

‘Een mooie, sfeervolle familieroman. Benali slaat op alle fronten.’ – AD

Over *De langverwachte*

“Abdelkader Benali schrijft onhollands. De kille en zakelijke stijl die bij veel Nederlandse schrijvers te lezen is ken je niet terug in *De Langverwachte*.”

‘Een moete, sfeervolle familieroman. Benali slaagt op alle fronten.’ - AD

Over *De langverwachte*

- Realiteit + fantasie
- Ethisch + esthetisch
- Barokke stijl: veel metaforen, vergelijkingen, etc.
- Postmoderne elementen

(Vgl. Bouazza)

'Een mooie, sfeervolle familieroman. Benali slaagt op alle fronten.' - AD

Over *De langverwachte*

“Hij verstoopt in zijn boek twintig andere boeken, rijgt citaten van Salman Rushdie en Piet Paaltjens aaneen, laat zinnen meer dan een pagina lang zonder punt meanderen en brengt de film *Pulp fiction* in één zin samen met de Koran Al-Kariem.”

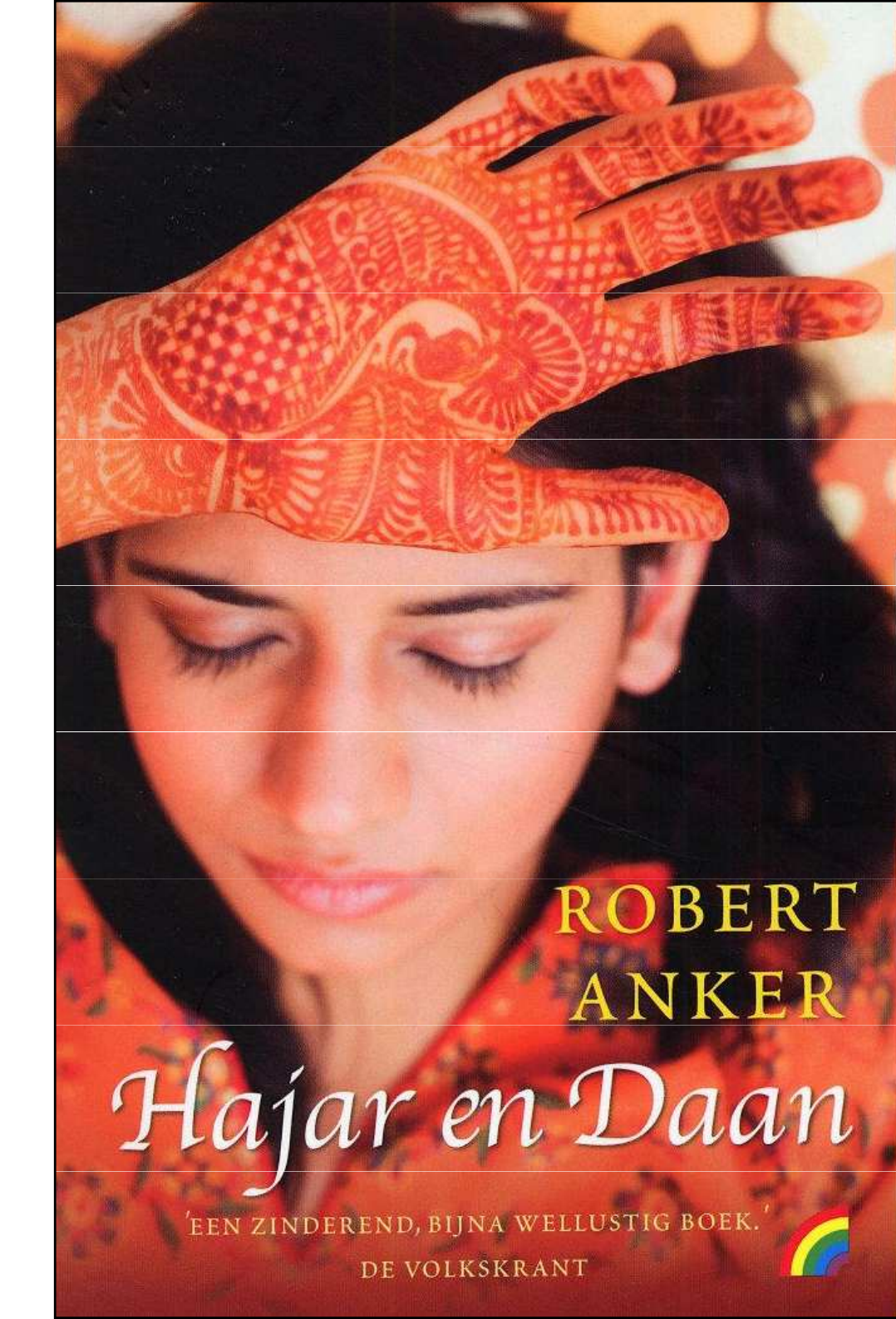
'Een mooie, sfeervolle familieroman. Benali slaagt op alle fronten' - AD

http://www.standaard.be/Artikel/Detail.aspx?artikelId=DSL21022002_005&word=abdelkader+benali+langverwachte

Fragment *De langverwachte*

„De verschillende redenen waarom zijn vader zijn vader niet zou kunnen zijn [...]. reden die zich aandienen in de vorm van verschillen tussen Driss en Mehdi. De manier waarop Driss zijn jas aantrok, bij voorbeeld, eerst de linker - en dan pas de rechtermouw, terwijl Mehdi eerst de rechtermouw van zijn jas pakte en dan pas de linker. [...] Hij sprak vloeiend Nederlands, zijn vader nou niet bepaald. Hij droomde in het Nederlands, zijn vader droomde nooit, of misschien wel, of misschien niet. [...] Zijn vader was geen roker. Mehdi rookte - stiekem - een half pakje per dag.” (p. 145)

‘Een mooie, sfeervolle familieroman. Benali woort op alle fronten’ - AD

ROBERT
ANKER

Hajar en Daan

'EEN ZINDEREND, BIJNA WELLUSTIG BOEK.'

DE VOLKSKRANT

Robert Anker

- °1946
- Poëzie
- Romans
- *Hajar en Daan* (2004)

ROBERT
ANKER

Hajar en Daan

‘EEN ZINDEREND, BIJNA WELLUSTIG BOEK.’

DE VOLKSKRANT

Fragment *Hajar en Daan*

„In een soort zilveren skibroek op rood-witte Nikes, een oranje sweatshirt met LOVE erop en op de rug een smiley. Daan met zijn brede kop en stekend blauwe ogen, met brede, dunne lippen [...] en dat wilde, donkerbruine haar dat door de diadeem van een Gucci met gele glazen in bedwang gehouden wordt.” (p. 71)

ROBERT
ANKER
Hajar en Daan

EEN ZINDEREND, BIJNA WELLUSTIG BOEK

DE VOLKSKRANT

Fragment *Hajar en Daan*

„ [...] de moslims zelf moeten veranderen, kritischer worden, meer van deze tijd, dat ze leren dat dat niet bedreigend hoeft te zijn. Hajar vindt dat ze deel moeten nemen aan de Nederlandse samenleving [...]. Maar de Nederlandse samenleving moet ook iets doen. Misschien is het belangrijkste dat ze de scheiding tussen zwarte en witte scholen opheft want hoe moeten zwarte kinderen integreren in een witte samenleving als ze de hele dag door in een zwarte omgeving zitten? Jawel, desnoods met harde hand, boven de veertig procent geen leerlingen meer toelaten et cetera. En eisen stellen, hè, Nederlands leren bijvoorbeeld, op straffe van straf. Precies, wat zij met Moeder Marokko doet, [...], ze wil graag iets voor haar medemensen betekenen en dan ligt voor de hand om bij haar eigen volk te beginnen. Later gaat ze misschien in de politiek.” (p. 158)

LOS

ROMAN

TOM NAEGELS

MEULENHOF | MANTEAU

Tom Naegels

- °1975
- Antwerpen
- Journalist
- Columnist
- *Los* (2005)

Fragment *Los*

“Ik besloot om bevriend te raken met allochtonen. Hoe kun je solidair zijn met mensen die je niet kent? Ik voelde me onwennig in hun nabijheid, maar dat kwam door een gebrek aan kennis. Alleen liefde en vriendschap leidden tot echt begrip.

Probleem:waar vond je ze? Zelfs mijn vrienden hadden geen vrienden die bevriend waren met allochtonen.” (p. 83)

Fragment *Los*

“Het is vreemd om, na die overdosis Vlaamse volksmensen [...] niets anders te zien dan Arabieren, Afrikanen en Oost-Europeanen. Zouden ze weten dat vlakbij een zaal propvol Vlamingen zich net een breuk heeft gelachen om een karikaturale voorstelling van hun kledij en hun taal? Hoe zouden ze reageren als ik nu luidkeels “Chamchamcham ai ai banana patata” begin te roepen? Zouden ze aanvaarden dat dat Vlaamse humor is?” (p.54)

Los: de film

- Verfilming in 2008
- [trailer: <http://www.youtube.com/watch?v=4yU9yRzlo4g>]

Paravion (vs)

Een verhaal uit de stad Damsko

HAFID BOUAZZA

PARAVION

PROMETHEUS

HAFID BOUAZZA

PARAVION

PROMETHEUS

Hafid Bouazza

Hafid Bouazza

- °1970, Marokko
- Romans
- Columns
- *Paravion* (2003)

HAFID BOUAZZA
PARAVION

images

Hafid Bouazza

Bouazza (33) weigerde jarenlang om zich in het integratiedebat te laten betrekken. „Mensen kunnen maar niet aannemen dat een schrijver niet de hele tijd met zijn identiteit bezig is, maar verhalen wil vertellen.“, zegt hij. Toen hij de roman *Momo* schreef over een autistisch kind, en de kritiek kreeg dat hij expres op zoek was gegaan naar een thema dat niets met multiculturaliteit te maken heeft, zei hij: „Ik heb zeven jaar in Marokko gewoond, en 24 jaar in Nederland. Is het dan zo vreemd dat ik een Nederlands boek schrijf?“

Hafid Bouazza

Na de aanslag op het World Trade Center in New York, liet hij zich wel verleiden om zijn ideeën over de islam en het Westen op papier te zetten. In twee opiniestukken [...] stelde hij pertinente vragen over de wil van moslims om godsdienst en politiek gescheiden te houden. Hij had het ook over het gebrek aan respect voor vrouwenrechten in de islamitische wereld en in westerse islamitische kringen, en over het vasthouden aan tradities die in het land van herkomst allang verbrokeeld zijn.

http://www.standaard.be/Artikel/Detail.aspx?artikelId=DEXA12112003_006&word=bouazza+paravion

HAFID BOUAZZA
PARAVION

**Schoon in elk oog is
wat het bemint**
Arabische liefdesgedichten

GEKOZEN EN VERTAALD DOOR

HAFID BOUAZZA

PROMETHEUS

Paravion

HAFID BOUAZZA

PARAVION

PROMETHEUS

Fragment *Paravion*

“Baba Baloeck bedankte de postbode, die wegreed en rode spoken achterliet. Trillend en met eerbied opende hij de envelop en vouwde de brief die enkele vellen besloeg open. Het papier was fijn en teer, enigszins korrelig als het kippenvel van een jong meisje. Huilend bekeek hij de inhoud, kuste de violette inkt met zijn donkerpaarse lippen; en bij elk vel dat hij vasthield, huilde hij heviger.” (p. 13)

Fragment *Paravion*

“Wees toch voorzichtig,’ zei Mamoerra, ‘straks vloeien alle woorden weg.’

De mensen verdrongen zich om het huis om iets op te vangen, ze keken onder de deur, één man wilde zelfs op het dak klimmen, via de duivenrank die hij onder zijn muiltjes vertrapte, maar toen hij daar een kameleon zag, viel hij geschrokken op de grond.

Baba Baloeek kwam naar buiten en de mensen schoten alle kanten op. Hij beklom zijn ezel en toog naar de stad om iemand te vinden die de brief voor hem kon lezen.” (p. 14)

Over *Paravion*

“Bouazza, barokker, barokst”

“Zijn barokke zinnen zijn voluptueus, sensueel en zelfs erotisch. Hij zit duidelijk niet om een woord, een beschrijving, een vergelijking of een metafoor verlegen, integendeel, hij lijkt zijn Nederlandse collega's te willen overklassen door archaïsche woorden te gebruiken die niemand nog begrijpt.”

Over *Paravion*

“In *Paravion* keert het migrantenthema terug. De roman is immers tegelijk te lezen als een oosters sprookje, compleet met luchtspiegelingen, vliegende tapijten en allerlei magische voorvallen, als een loflied op de ontwakende sensualiteit én als een politieke roman, die alle dubbelzinnigheden in de houding van de Marokkaan tegenover Nederland, Marokko, godsdienst, opvoeding en seksualiteit op een tegelijk poëtische en ironische manier te kijk stelt.” (Brems 2006:677)

Over *Paravion*

- Realiteit + fantasie
- Ethisch + esthetisch
- Barokke stijl: veel metaforen, vergelijkingen, etc.
- Postmoderne elementen

HAFID BOUKHAYMA
PARAVION

UNIVERSITY

Over *Paravion*

“*Paravion* is te lezen als een genadeloze ontmaskering van een patriarchaal samenlevingsmodel dat zichzelf in stand houdt door vrouwen te onderdrukken. Tegelijk veroordeelt Bouazza de houding van Marokkaanse mannen, zowel die in het thuisland als degenen die zich in Nederland niet willen of kunnen aanpassen. Integratie lijkt een ver, haast onmogelijk ideaal.”

http://www.standaard.be/Artikel/Detail.aspx?artikelId=DSL30102003_007&word=bouazza+paravion

Fragment *Paravion*

„Vol zelfbeklag mompelden de mannen en ze bezongen de misère van hun lot. Wat kon je ertegen doen? Werk zoeken misschien, had iemand kunnen zeggen, naar de stad trekken of zelfs een reis ondernemen, maar niemand zei het, omdat niemand het dacht. Er zijn mensen voor wie geduld of passiviteit een soort arbeid is. Een vermoeiende activiteit zelfs, zoals viel te horen aan de vele zuchten en kreunen die de mannen uitstootten.”

Een verhaal uit de stad Damsko

HASSAN BAHARA

Hassan Bahara

Een verhaal uit de stad Damsko

- °1978, Marokko
- *Een verhaal uit de stad Damsko (2006)*

HASSAN BAHARA

Een verhaal uit de stad Damsko

Een verhaal uit de stad Damsko

Bespreking fragment

HASSAN BAHARA

Conclusie

- Geen “allochtonenliteratuur” met vaste kenmerken
- Ook boeken van autochtone schrijvers thematiseren de multiculturele samenleving

Conclusie

Verschillende tendensen in het zg.
“multiculturele proza” die zichtbaar zijn
op het hele literaire veld:

- Postmoderne tendens (experimenteel)
- Autobiografische/realistische tendens